

[empty&sshis=0&top_ufis=1&nflt=sth%3D31%3Bht_id%3D225%3B&rfsf=&track_hp_back_button=1#hotel_5236046-back](#) (дата звернення 30.03.2021).

Сергійчук А.В., Стогній Д.В.,
студенти II курсу спеціальності
024 «Хореографія»,
Науковий керівник: Кошкодаєва
А. М., викладач кафедри
хореографії ВП «Миколаївська
філія Київського національного
університету культури і мистецтв»,
м. Миколаїв

СПРИЙНЯТТЯ НАРОДНО–СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ У ПРОСТОРІ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ МОЛОДИМ ХОРЕОГРАФОМ

Складні проблеми народної хореографії почали успішно вирішувати наприкінці 40 років ХХ століття. Ці роки відзначені незвичайним розквітом народної творчості, створенням спільних об'єднань з танцювального мистецтва, який отримав назву «ансамбль народного танцю». Виявившись наймасовішим і найулюбленішим, який одразу став популярним у широкому колі глядачів.

У 1937 році був створений перший «ансамбль народного танцю» балетмейстером – І.О. Мойсеєвим. «Завдання ансамблю, – писав він, – створити пластичні образи народного танцю, відсіяти все непотрібне і чуже йому, підняти рівень виконавської майстерності народних танців на найвищий художній рівень, розвивати та вдосконалювати низку старих танців, а також творчо впливати на процес формування народних танців»[1.,с.157]. Своєрідною мовою фольклорні танці відображають історію розвитку країни й наповнюють душу кожної людини гордістю за свій народ, викликаючи глибоке почуття патріотизму.

Щодо досліджень взаємозв'язків традиціями та інновацій в хореографічному мистецтві, то відзначається, що наприкінці ХХ століття, у зв'язку з процесами глобалізації в культурі, спостерігаються два крайніх полюси: від намагання наслідувати традиції у їх недоторканості до відмови від національних культурних традицій взагалі. Розгляд основних напрямків та характеру змін, які відбулися в українській народній хореографічній культурі впродовж ХХ століття, дає підстави стверджувати про загальний прогресивний її розвиток. Стала значно різноманітнішою жанрово-тематична палітра побутового українського танцювального мистецтва, відбулися якісні зміни в структурі української хореографічної культури: виникло і набуло високого розвитку народно-сценічне професійне танцювальне мистецтво; відбулося становлення українського професійного балетного театру, сформувалася національна хореографічна школа, концептуально і структурно оформилася національна система хореографічної освіти.

Сьогодні процес взаємовпливу та взаємозбагачення хореографічних культур налагоджено добре, можливості спілкування необмежені. Так, хореографічне мистецтво Білорусі збагатилось за рахунок української танцювальної лексики. Раніш, приміром, у білоруському танці не було таких віртуозних па, як тури, *saut de basque*, повітряні рухи-стрибки та ін., а тепер вони використовуються у постановках Державного ансамблю танцю Білорусі, кращими самодіяльними ансамблями народного танцю тощо.

Справжньою візитівкою нашої держави є Національний академічний ансамбль танцю України ім. Павла Вірського (з 1980 р. керує Мирослав Вантух, нині його генеральний директор, академік, професор, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка, народний артист України, Герой України). Основною метою діяльності ушлявленого хореографічного колективу є збирання, вивчення, збереження та популяризація національних традицій, звичаїв та обрядів українців, створення на цій основі народних танців та хореографічних постановок про минуле та сучасне українського народу. Безперечно класичний танець впливає на розвиток народно-сценічного танцю. Так, у багатьох творах П. Вірського відчувається філігранне поєднання класичного та народних танців. Саме у цьому виявляється стильовий напрям творчості видатного майстра народно-сценічного танцю, який досконало володіє двома хореографічними мовами.

Безперечно класичний танець впливає на розвиток народно-сценічного танцю. Так, у багатьох творах П. Вірського відчувається філігранне поєднання класичного та народних танців. Саме у цьому виявляється стильовий напрям творчості видатного майстра народно-сценічного танцю, який досконало володіє двома хореографічними мовами. Виховування сучасної молоді, плекання нового покоління танцюристів, які спроможні відтворювати красу українського танцю – найголовніше досягнення колективу

В Україні сьогодні культуру народних танців презентують, серед інших, провідні Заслужений ансамбль танцю України «Юність» Львівського державного Палацу культури учнівської молоді та Національний академічний ансамбль танцю України ім. Павла Вірського.

Українське народне хореографічне мистецтво є одним з найважливіших репрезентантів сучасної художньої культури України. У народному хореографічному мистецтві, яке розвивалося протягом століть, зберігаються морально - етичні норми, що впливають на суспільну свідомість та світогляд людини та крізь призму художніх образів стають неперевершеними зразками національно орієнтованого мистецтва.

Народний танець завдяки досконалості мистецьких форм своїм художньо - естетичним змістом доносить до сучасної людини споконвічні цінності, напрацьовані людством. Окрім того, твори народного хореографічного мистецтва здатні впливати на розв'язання соціальних, моральних та естетичних проблем сучасності, бо в них закладено філософські, соціальні, моральні ідеї, які завдяки досконалій художній формі стають засобом пізнання світу і удосконалення людини.

Народний танець має прадавнє походження, він є одним з найдавніших видів творчості, в основі якого лежать спеціально відібрані, упорядковані та систематизовані жести, рухи, пози, які складають лексичний фонд українського народного танцю. Український народний танець об'єднує кілька різновидів: традиційний (фольклорний, непрофесійний, автентичний танець), який виникає на первісному етапі формування українського етносу та розвивається донині, та народно-сценічний танець (професійний, академічний), який оформився у ХХ ст. як професійний різновид народного танцю. У нашому дослідженні розглядається народно-сценічний танець як такий, що завдяки професіоналізації, академізації та естетизації найбільш повно відповідає завданням національно орієнтованого мистецтва зберігати та транслювати національно-культурні цінності.

Українська народна хореографія відображає у художньо-естетичних образах національне світосприйняття і як носій національних цінностей є частиною світового культурного простору. Народне хореографічне мистецтво формує національну самосвідомість та унаочнює національну ідею українців, а тому має значний морально-етичний та консолідаційний потенціал [2, с. 193].

На сьогоднішній день в українській науці вже склалася потужна традиція вивчення української народної хореографії. Першими дослідниками української народної хореографії стали фольклористи, які розглядали народний танець як одну зі складових фольклору

Нові теми досліджень народної хореографії запропоновано у роботі доцента О.А. Мерлянової, яка присвячена українським жіночим танцям. Сучасні мистецтвознавчі роботи усе частіше звертаються до гендерних аспектів художньої творчості, що відкриває нові перспективи в українській науці. Продовжуючи гендерну тематику в українській хореології, започатковану у роботі М. Пастернакової "Українська жінка в хореографії", О.Мерлянова суттєво розширює наші знання щодо ролі і місця жіночих танців в українській народній хореографії. Дослідницею з'ясовано, що найбільша кількість жіночих танців випадає на весняно-літній період; за композиційними та драматургічними ознаками жіночі танці можна поділити на шість груп; танці родинної обрядовості включають ритуальні та дозвіллеві, останні також регламентовані традицією, хоча і є більш вільними у виборі рухів. У сценічній творчості взірцями жіночого танцю стали композиції П. Вірського як суто жіночі композиції "Плескач", "Рукодільниці", так і змішані парні танці ("Гопак", "Буковинський весільний") з широко розробленою хореографією жіночих партій.

Українська народна хореографія, яку ми знаємо сьогодні і яка є гордістю української культури, була сформована у ХХ столітті, у радянський період. Саме на цей час припадає формування академічної гілки народної хореографії, вперше представленій у творчості П. Вірського. Починаючи практично з нуля, лише на основі праці В. Верховинця "Теорія українського народного танцю", П. Вірський запропонував своє власне бачення розвитку народної хореографії, що базується на основі класичного балету. Нова інтерпретація народно-сценічного танцю відразу ж дістала визнання у хореографів та танцівників балету.

Вказуючи на внесок П. Вірського на розвиток народної хореографії, М. Вантух зазначає, що "П. Вірський – митець справді національний, український, і водночас – майстер світового класу, один із найвідоміших митців сучасності. Його новаторство в українському танці не має аналогів у всьому світі". І сьогодні творчість видатного митця є неперевершеним зразком набутків української народної хореографії і джерелом натхнення для мистецької молоді.» [3, с. 457].

Висновки

Отже, в українській науці накопичено багатий досвід висвітлення питань української народної хореографії, які розглядають її як явище культури, вивчають її мистецький компонент: особливості хореографії, регіональну специфіку народного танцю, різноманітні аспекти виховного процесу, пов'язаного з народним танцем. Однак на сьогодні можна констатувати, що залишилося доволі багато питань щодо функціонування української народної хореографії у сучасному соціокультурному просторі. Так, мало дослідженими є питання соціокультурних функцій хореографічного мистецтва на сучасному етапі, розвитку української народної хореографії у добу глобалізації, її ролі у становленні національних культурних цінностей. Зокрема, потребує подальшого вивчення проблематика, пов'язана з функціонуванням у хореографічного мистецтва в ринкових умовах; органічне поєднання процесів модернізації танцювального мистецтва з необхідністю збереження самобутніх національних хореографічних традицій у контексті глобалізаційних процесів і пов'язаних з ними агресивних інокультурних впливів; розробка та впровадження інноваційних технологій хореографічної освіти, що відповідає реаліям сучасного інформаційного суспільства тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Василенко К. Лексика українського народного танцю / К. Василенко. – 3 вид., доп. – Київ : Мистецтво, 1996 – 496 с.
2. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – 5 вид., доп. – Київ : Муз. Україна, 1990 – 150 с.
3. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії / В. А. Литвиненко. – Київ.: Мистецтво, 1978 – 450 с.